

Önerilen Bir Jeopark Alanı; Orta Anadolu'da Karapınar

A Suggested Geopark Site; Karapınar In Central Anatolia

GÜRLER Gonca¹, ÖZTAN N. Serkan², GÜRLER Mutlu³

1 MTA Gn. Md. Jeoloji Etüt.Dai.Uz. Alg. ve Coğ.Bil. Sis.Koord.,CBS Birimi, ANK., gurlerster@gmail.com

2 MTA Gn. Md. Jeoloji Etüt.Dai.Uz. Alg. ve Coğ.Bil. Sis.Koord.,UA Birimi, ANK., serkanoztan@hotmail.com

3 Adalet Bakanlığı Teknik İşler Dairesi - Doğa ve Çevre Derneği / ANKARA, mutlugurles@gmail.com

ÖZ

Orta Anadolu Bölgesi'nde Konya ili sınırları içerisinde bulunan **Karapınar Öneri Jeopark Alanı**, Konya il merkezine yaklaşık 100 km uzaklıktadır. Çok çeşitli volkanik oluşukların, obruk ve, kumul yapılarının seçkin örneklerinin görülebildiği alan, adeta doğal bir jeoloji müzesi özelliği sunar. Jeolojik ve jeomorfolojik kaynak değerlerin yanı sıra, Çatal Höyük gibi iyi bilinen arkeolojik değerlere de sahip olan alan içerisinde, henüz kazısı yapılmamış ve araştırma çalışmalarının sürmekte olduğu birçok höyük bulunmaktadır.

Karapınar'ın güney ve doğu yöresinde, yaygın olarak genç volkanik oluşuklar görülmektedir. Söz konusu alan, tamamen açık bir arazidir ve burada birbirine yakın çok sayıda, farklı özelliklerde ve yaşlarda, doğal güzellikleri oldukça iyi korunmuş, irili ufaklı pek çok volkanik yapı yüzeylenir. Bu özelliği ile çalışma alanı, uydu görüntülerinden bakıldığında ay yüzeyini anımsatmaktadır. Sahadaki volkanik şekillerden en önemlileri Meke Gölü ve Acıgöl maarlarıdır. Her iki maar da volkan patlamasıyla oluşmuş olan çukurlardır. Daha sonraki süreçlerde bu çukurluklar, su ile dolarak göl haline gelmişlerdir.

Konya obrukları bölgede geniş bir yayılım gösteren görsel Neojen kireçtaşlarının içinde oluşmuşlardır. Çalışma alanında yer alan obruklar, KB'da Cihanbeyli traverten konileri ile GD'da Akgöl Düdeni arasında uzanan çizgisel bir hat üzerinde yer almaktadırlar. Gerek şaşırtıcı görünüşleri, gerekse belli hatlar boyunca uzanmaları açısından oldukça dikkat çekici olan obrukların bir bölümünde güncel oluşumların devam ediyor olması, sahanın jeolojik miras özelliği açısından önemini artırmaktadır. Obruk platosunda, küçük ölçekli olanların dışında, 20 den fazla obruk bulunmaktadır. Bu obruklardan 7 tanesi sulu, diğerleri ise kurudur. Arazi çalışmaları kapsamında yapılan ölçümlerde, bazılarının birkaç metre mertebesinde ve çok sığ oldukları, bazılarında ise 100 metreden daha fazla derinlik değerlerine ulaşıldığı tespit edilmiştir.

Kumul yapıları ve traverten konileri, yine bölgenin ilginç jeomorfolojik öğelerindedir. Orta Anadolu bölgesinde egemen iklim koşulları ile jeolojik yapı ve toprak örtüsünün ortak ürünleri, kum örtüleri, kum tümsekleri, minyatür barkanlar ve barkan sırtlarıdır. Kumul yapıları Karapınar yerleşim merkezi ve yakın çevresinde yayılım gösterirler. Bolluk Gölü civarında ise sulu ve susuz 40'a yakın sayıda Traverten konileri bulunmaktadır.

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Karapınar Öneri Jeopark Alanı'nda tarihi – kültürel ve arkeolojik eserler de görülmeye değer diğer kaynak değerleri oluştururlar. Bu güne kadar bölgede yapılan kazılarda bulunan eserler, Ereğli ve Konya müzelerinde sergilenmektedirler. Özellikle yeraltı şehirleri bakımından da çok zengin olduğunu düşündüğümüz bölgede şu anda ziyarete açık olmayan fakat Kapadokya'daki yeraltı şehirlerine çok benzer bir başka yeraltı şehri daha bulunmuştur. Halk arasında Oymalı yeraltı şehirleri adıyla anılan alanda, Ereğli müzesi tarafından yapılan kazılarda 12 adet yeraltı mağarası bulunmuştur.

Bu çalışmada; "Karapınar Öneri Jeopark Alanı"nın jeolojik miras değerleri ve jeolojik koruma açısından sahip olduğu potansiyel belirlenerek, jeoturizm aktiviteleri için gelecekteki planlama ve uygulama kararlarına yardımcı olacak veriler sağlanmıştır.

Bu veriler ışığında, "Karapınar Öneri Jeopark Alanı"nın; doğa bilimleri, jeoekoloji ve jeoarkeoloji ile tarih ve kültür eğitimi yanı sıra, bu uzmanlık alanlarında yapılacak bilimsel araştırmalar açısından; doğal bir laboratuvar niteliğinde olduğu söylenebilir. Sahip olduğu bu özellikleri ile jeoturizm açısından yüksek bir potansiyele sahip alanın, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında koruma altına alınması ve Jeolojik Miras alanı olarak planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Jeolojik Miras, Jeoekoloji, Jeoturizm, Jeopark, Jeoarkeoloji,

ABSTRACT

The potential geopark site lies within the city boundaries of Konya in the Central Anatolia Region and it is nearly 100 km to Konya citycentre. In the area, lots of different volcanic shapes, sand dunes, sinkholes can be seen so that it is like a natural geology museum. The site not only has geological and geomorphological importance but is also a source of archaeological significance since there are well known areas like Çatal Höyük and also not known, not excavated tumulus are present which has been studying.

Young volcanic materials occur in the South and East Region of Karapınar District of Konya. This area of land is completely exposed with numerous large and small volcanic shapes in close proximity to each other. Apart from these volcanic shapes having different features, their original and natural beauties are exceptionally well preserved and can be likened to a “moon surface” when looking from satellite data images. The most important of these volcanic shapes are “Meke Maar” and “Acıgöl Maar”. Both maar are depressions formed by volcanic eruption, after sometime these depressions are filled with water to form lakes.

Obruks of Karapınar are vertically developed sinkholes which were formed within the lacustrine Neojen limestone. In general, obruks exist linearly between Cihanbeyli travertine cones in the North West and sinkhole of Akgöl in the south east of Obruk Plateau. As well as their surprising view trending among known lines and currently forming of the sinkholes in some places increase the importance of the area for geological heritage. There are more than 20 sinkholes in the Obruk Plateau except small scale ones. Seven of the obruks are filled with water and the rest are dry. During field studies it is seen that some of these sinkholes are very shallow to a few meters but some of them are more than 100 meters.

Sand dunes and travertine cones are also attractive geomorphological formings in the area. In Central Anatolia Region the common products of dominant climatic conditions, geological structure and soil coverage are sand coverage, sand dunes and small barchans. Sand dunes are seen around Karapınar and its neighborhood. Around Bolluk Lake, there are nearly 40 Travertine Cones some of them with water and some of them are not.

In the suggested Geopark area Karapınar which hosted a lot of civilization during history, the historical-cultural and archeological remains are the other source values to see. The remains found in this area during excavations are being exhibited in Ereğli and Konya museums. We think there should be a lot of underground cities which are known but also there is an underground city in Karapınar which is not ready for visiting. It is called Oymalı Underground city and it is like the cities in Capadocia. In excavation 12 underground caves were found and the rooms of cities come out after exaction.

In this study, determination of geological heritage values of “Karapınar Potential Geopark Site” and present situation for geoturism and also data which will be helpful for future plan and application decisions for geoturism activities are exposed.

For all these reason, “Karapınar Potential Geopark Site” forms a natural laboratory for education and scientific research both in natural science and history. It also presents a potential for geoturism, a good site for the preservation of geological, geomorphologica, geoecological and archeological values. It is suggested for this area that should be protected by the 2873 numbered “National Parks Law” and planned to be a geological heritage area.

Key Words: Geological Heritage, Geoecology, Geoturism, Geopark, Geoarcheology

